

Anticlericalisme "bo"

Una entrevista amb monsenyor Fernando Ocáriz, vicari general de l'Opus Dei, sobre la idea que tenia Josepmaria Escrivà de la relació dels cristians amb la política.

06/11/2004

Giuseppe Rusconi

"La santedat no és per a privilegiats (...) El Senyor ens ha cridat per recordar a tothom que, en qualsevol estat i condició, enmig dels nobles

afany's terrenals, podem ser sants: que la santedat és possible". Això va escriure en una carta, el 24 de març de 1930, el beat Escrivà de Balaguer, de qui s'ha celebrat, el 9 de gener, el centenari del naixement.

L'Opus Dei (avui Prelatura) va recordar la seva figura amb un congrés internacional a Roma, del 8 al 12 de gener, que va tenir com a tema "La grandesa de la vida quotidiana" i que va obrir una conferència de l'actual prelat, monsenyor Xavier Echevarría. Durant el congrés, els 1.200 participants de 57 països han pogut aprofundir, entre altres coses, en temàtiques com la família, el desenvolupament, l'educació i la integració social a la llum del missatge del fundador.

Va ser notable la celebració eucarística que tingué lloc, el dimecres 9 de gener, a la basílica de

Sant Eugeni, presidida pel cardenal Camillo Ruini i embellida per la música del mestre Pablo Colino, que l'endemà a la nit —amb el cor de l'Acadèmia Filharmònica Romana, el de la Cappella Giulia i l'orquestra Gli Amici dell'Armonia— va entusiasmar els congressistes amb un concert de nades, peces corals clàssiques i altres melodies que agradaven a Escrivà (com la "Cancó del sembrador", la verdiniana "O Signore, dal tetto natio" o la vencedora d'un festival de Sanremo, "Aprite le finestre al nuovo sole").

Una part important en aquestes celebracions ha sigut l'aspecte social. Els fons recaptats amb motiu d'aquest concert estaven destinats al Centre Hospitalier Monkole, de Kinshasa. D'altra banda, en una conferència de premsa es van presentar diverses iniciatives sanitàries i educatives al Congo,

Nigèria, Perú, Colòmbia, Veneçuela, Polònia, Espanya, Uruguai i Mèxic.

Entre les diferents conferències i comunicacions, ens ha fet un efecte particular, pel seu rigor, la del vicari general de la prelatura, monsenyor Fernando Ocáriz, de 58 anys.

Li hem demanat, en l'entrevista que ens ha concedit a la Pontificia Università della Santa Croce, que ens precisi l'abast d'algunes afirmacions del beat que es refereixen a les relacions entre l'Opus Dei, l'Església i la política: que ens aclareixi, per dir-ho en poques paraules, com es configura l'"anticlericalisme bo" d'Escrivà de Balaguer.

—Monsenyor Ocáriz, en la conferència vostè ha parlat del pensament del beat Escrivà sobre un tema que és central en la vida d'un laic cristià: la seva relació amb la societat civil. El beat, per exemple en la cèlebre homilia "Estimar el món

apassionadament", va manifestar la necessitat de tenir 'mentalitat laïcal' també en les qüestions polítiques. Què significa això, exactament?

—Significa, des del meu punt de vista, haver comprès profundament les conseqüències implícites en la vocació cristiana dels fidels laics: com ensenya el Concili Vaticà II, els laics tenen la missió específica de "cercar el Regne de Déu tractant les coses temporals i orientant-les segons Déu". Per això, quan intervé en les qüestions polítiques, el cristià les afronta en la perspectiva de la responsabilitat que li pertoca com a ciutadà, i de la missió que com a cristià li és pròpia. En els ensenyaments del beat Josepmaria, la mentalitat laïcal està tan lluny del laïcisme com del clericalisme, precisament perquè comporta la consciència d'haver d'actuar, en les qüestions temporals

(professionals, socials, polítiques...), amb competència professional i amb esperit cristià, és a dir, segons Déu i al servei dels altres.

—Segons el beat Escrivà, una de les conseqüències d'una 'mentalitat laïcal' coherent en el camp polític és "tenir prou honradesa per afrontar la pròpia responsabilitat personal". En la pràctica, això què comporta?

—Comporta, evidentment, no pretendre descarregar sobre altres, o sobre l'Església, les conseqüències de les decisions pròpies. A més, jo diria que també significa no tenir por —o, si arriba, superar-la— de donar un testimoni personal clar en defensa de la veritat i de la justícia, també quan en certs ambients una conducta d'aquest estil pot anar contracorrent o fins pot semblar perillosa per a la carrera

professional o política pròpies. El catòlic sempre ha de procurar promoure la concòrdia, la serenitat i la obertura d'esperit en la discussió de les opinions; però no en canvi de reduir el cristianisme a l'àmbit estrictament privat, perquè si fos així, el mateix bé temporal, terrenal, de la societat civil quedaria seriosament compromès.

—Una altra conseqüència, segons el beat Escrivà: "ser prou catòlics, per no servir-se de la nostra Mare l'Església, barrejant-la amb bàndols humans". Què significa això, monsenyor Ocariz? És potser un distanciament dels partits explícitament catòlics?

—"No servir-se de l'Església" no vol dir negar, en principi, l'opció que existeixin partits explícitament catòlics. Significa recordar als catòlics que actuen en política, i

també als no catòlics, que no han de barrejar l'Església en la defensa d'interessos de partit. És a dir, que s'ha de respectar la llibertat de l'Església en l'acompliment de la seva missió i, al mateix temps, defensar la legítima autonomia de les realitats temporals, de tal manera que els laics les santifiquin sense servir-se de l'Església: d'ella han d'esperar rebre la Paraula de Déu i els Sagraments, ni més ni menys. Això comporta també la justa defensa de la llibertat personal dels cristians en tots aquells camps que el Senyor ha deixat a la lliure opinió dels homes, i aquest és un altre aspecte en el qual la predicació de beat Josepmaria va ser clara i incisiva: no va deixar de repetir mai que ningú no pot pretendre reduir la fe a una ideologia terrenal, ni considerar-se investit del poder de desqualificar els qui no pensin com ell en matèries que, per la

seva naturalesa, admeten diverses solucions compatibles amb la doctrina de Crist.

—L'espiritualisme, el materialisme i el clericalisme són alguns dels possibles obstacles a la conformació d'una vertadera 'mentalitat laïcal'. A propòsit del clericalisme, vostè ha parlat en la seva conferència de l'anticlericalisme bo' promogut pel Beat. En quin sentit es pot posar en pràctica un 'anticlericalisme bo'?

—L'anticlericalisme 'bo', a diferència de l'anticlericalisme 'dolent', neix de l'amor a l'Església; i en particular, de l'amor al sacerdoti, unit a una comprensió profunda del paper eclesial dels laics. Aquest anticlericalisme 'bo' té moltes conseqüències pràctiques, i totes s'oposen al clericalisme en les seves diverses formes. Penso que un dels elements essencials és el rebuig de

tot allò que comporta, tant en l'activitat del fidel laic com en la del sacerdot, l'ús d'una missió sacra per a una finalitat terrenal.

—Pot precisar-ho, monsenyor Ocáriz?

—El laic, per exemple, no pot servir-se de la jerarquia eclesiàstica, o simplement de la seva pròpia condició de catòlic, per obtenir avantatges professionals immerescuts; de la mateixa manera, el sacerdot no pot reduir la funció dels laics a la de simples col·laboradors de les activitats eclesiàstiques. Certament, la col·laboració dels laics en les funcions pròpies del sacerdot — dins de certs límits— és possible i de vegades molt oportuna. Però, com explicava el beat Josepmaria —i així ho va definir el Concili Vaticà II—, és evident que el tret específic dels laics no és prendre

part de les funcions dels ministres sagrats, sinó actuar lliurement i responsablement en les estructures temporals, vivificant-les amb el ferment del missatge de Crist. Això, tanmateix, no significa que hi hagi separació —i menys encara oposició— entre la missió dels pastors i la missió dels laics.

—El beat Escrivà consideraria com a clericals les actuacions dels pastors de l'Església que donen indicacions als cristians, quan en l'àmbit polític es plantegen decisions importants en matèria moral i social?

—No. La funció magisterial és part integrant, irrenunciable, de la missió dels bisbes, que han de predicar l'Evangelí amb totes les seves implicacions morals i socials. Naturalment, en circumstàncies normals les seves ensenyances se centren en els principis doctrinals i en les principals conseqüències

d'ordre pràctic. Per posar un exemple concret, seria absurd parlar de 'clericalisme' a propòsit del discurs papal del passat 28 de gener, quan Joan Pau II va afirmar que la llei civil ha de protegir el matrimoni indissoluble. D'altra banda, en circumstàncies excepcionals els bisbes també poden tenir el deure de demanar als catòlics que mantinguin una concreta unitat d'acció política: encara que en circumstàncies normals una unitat així no sigui necessària, pot ser-ho, per a la llibertat de l'Església, quan aquesta es veu amenaçada per una ideologia totalitària. Si la jerarquia episcopal d'un país decidís intervenir d'aquesta manera, la seva actitud no seria una manifestació de clericalisme, sinó de coherència en el compliment d'un aspecte de la seva missió pastoral.

—Monsenyor Ocariz, l'Opus Dei es pot considerar un vertader partit de catòlics, encara que no institucionalitzat?

—No, de cap manera. Cada fidel de la prelatura té les seves pròpies i personals conviccions polítiques, científiques, culturals o artístiques, assumides en nom de la mateixa llibertat que gaudeixen els altres ciutadans cristians corrents: és a dir, sense més límits que els que deriven de la fe i de la moral catòlica. El beat Josepmaria afirmava que si l'Opus Dei hagués intentat simplement suggerir l'adhesió a una determinada línia política, ell hauria estat el primer en deixar l'Obra. Fins i tot en les qüestions teològiques opinables, el beat Josepmaria va prohibir expressament que es configurés una doctrina pròpia de l'Opus Dei. Pel que fa a la militància política, no solament en teoria, sinó també

de fet, existeix una notable varietat d'opcions entre els fidels de l'Opus Dei.

—Ens pot dir cap exemple concret?

—Per exemple, als Estats Units hi ha uns fidels que simpatitzen pels demòcrates i uns altres pels republicans. Anàloga és la situació a Gran Bretanya, on hi ha partidaris del partit conservador i laborista. A l'Espanya dels anys cinquanta-seixanta, a més dels fidels que, com molts altres catòlics, col·laboraven amb el règim de Franco, n'hi havia d'altres que es van veure obligats a exiliar-se a causa de la seva activitat des de l'oposició. Tots tenien i tenen en comú, tant ells com tots aquells que s'esforcen a ser bons cristians, l'objectiu de servir lleialment la societat, afrontant els problemes humans no només amb competència

**profesional, sinó sobretot a la llum
de l'Evangelí.**

pdf | document generat
automàticament des de [https://
dev.opusdei.org/ca-ad/article/
anticlericalisme-bo/](https://dev.opusdei.org/ca-ad/article/anticlericalisme-bo/) (16/08/2025)